NUMER 2. ROK 3.

ŻYCIE GOSPODARCZE

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM GOSPODARCZYM POLSKI ZACHODNIEJ

Redakcja i Administracja: Aleje Marcinkowskiego 26, III dom ogrodowy, II piętro telefon nr. 13-76, 50-68, 51-13, 50 66. Redaktor przyjmuje w dni powszednie od godz. 11—1; Administracja od 9—3.

Poznań, dnia 1. lutego 1924.

Prenumerata wynosi: w kraju z przesyłką rocznie 12 złp., półrocznie 6 złp., kwartalnie 3 złp., zagranicą z przesyłką rocznie 16 fr. szw., półrocznie 8 fr. szw., kwart. 4 fr. szw. Numer pojedyń. 50 gr. p.

Komitet redakcyjny: *Tadeusz Adamczewski — Dr. Leonard Glabisz — Dr. Marjan Głowacki — Dr. Michał Lisocki — Dr. Edmund Piechocki Dr. Tadeusz Smoluchowski — Dr. Emil Szmidt — Prof. Dr. Edward Taylor — Dr. Roman Ziołecki.*

Redaktor: *Roman Urban.* Wydawca: *Związek Fabrykantów T. Z. w Poznaniu*

Treść:

Naprawa skarbu i reforma waluty.

Nadanie rządowi daleko idących pełnomocnictw w zakresie polityki skarbowej, uznane było już w styczniu roku ubiegłego przez konferencję b. ministrów skarbu za nieodzowny warunek naprawy skarbu. Szkoda wielka, że Sejm nasz odrazu nie posłuchał tej opinji — rok temu byłoby bez porównania łatwiej niż dzisiaj przeprowadzić dzieło naprawy skarbu. Obecnie, kiedy już wreszcie mamy ustawę, przelewającą konstytucyjne uprawnienia ciał ustawodawczych w zakresie naprawy Skarbu na władzę wykonawczą, powodzenie akcji sanacyjnej zyskało realne podstawy.

Program finansowy rządu p. Grabskiego obejmuje jednocześnie dwa zagadnienia — skarbowe i walutowe. P. Grabski porzucił poprzednie swe stanowisko, traktujące reformę walutową jako uwieńczenie całej akcji sanacyjnej, życie bowiem wykazało, że naprawa skarbu i reforma waluty muszą być podjęte równocześnie.

W akcji naprawy skarbu najpoważniejszą rolę odegrać ma, obok waloryzacji danin, podatek majątkowy, z którego rząd zamierza uzyskać w ciągu lutego i marca r. b. około 140 miljonów franków. Pozatem jedno z naczelnych miejsc w programie finansowym p. Grabskiego zajmuje wyzyskanie kredytu wewnętrznego. Wypuszczone zostały złote bony podatkowe, ogłoszono już subskrypcję na obligacje kolejowe na sumę 100 miljonów franków. Zarządzenia te przesądzają jednocześnie sprawę przyspieszenia reformy walutowej. Wątpliwem bowiem wydaje się, czy przy obecnym nader szczupłym obiegu pieniężnym, społeczeństwo nasze byłoby w stanie ponieść tak znaczne świadczenia fiskalne i kredytowe.

Katastrofalny spadek marki polskiej w ciągu ostatnich kilku miesięcy wywołał w wielu gałęziach naszej wytwórczości poważne przesilenie, które zaczyna zataczać coraz szersze kręgi. Pobór pierwszej raty podatku majątkowego wywoła nadzwyczajne trudności płatnicze i przyczyni się bezwątpienia do dalszego zaostrzenia tych niepokojących objawów. Sytuację pogarsza jeszcze fakt, że w ciągu ostatnich tygodni wzrost cen hurtowych i kosztów utrzymania przekracza znacznie wzrost kursów walut, co także ujemnie oddziaływa na stan naszej wytwórczości i jej możliwości eksportowe. Następstwem tego może stać się obniżenie zdolności płatniczej społeczeństwa.

Z drugiej strony cały nasz obieg pieniężny przedstawia wartość zaledwie ca 15 miljonów dolarów. W tej sytuacji wypuszczenie stałego środka obiegowego staje się w obecnej chwili koniecznością, z którą dłużej zwlekać nie można. Równolegle z akcją w kierunku stabilizacji marki polskiej należałoby wprowadzić w jaknajkrótszym czasie do obiegu efektywny złoty polski, w celu podtrzymania obrotu pieniężnego, oraz podniesienia zdolności płatniczej kraju. Wprowadzenie złotego do obiegu przyczyniłoby się także do obniżenia poziomu cen, które w ostatnich czasach rosną bez przerwy nawet w przeliczeniu na złoto, pomimo względnej stabilizacji marki, a rosną właśnie w dużej mierze dlatego, że brak jest środka obiegowego o stałej wartości. Dzisiaj bowiem właściciel towaru, otrzymując zapłatę w markach polskich, dolicza zawsze, nawet przy kalkulacji złotej, znaczny odsetek tytułem pokrycia ryzyka dalszej jej dewaluacji.

Zatwierdzenie i ogłoszenie w „Dzienniku Ustaw" statutu Polskiego Banku Emisyjnego oraz rozpisanie subskrypcji na kapitał zakładowy tegoż, każe przypuszczać, że chwila wprowadzenia złotego do obiegu jest już bliska. Trudniej będzie zerwać ostatecznie z marką polską i wycofać ją całkowicie z obiegu, musimy bowiem najpierw przejść dłuższą próbę, która wykaże, czy równowaga naszego budżetu będzie stała. To też, według planu p. ministra Grabskiego, pierwszym etapem reformy walutowej ma być okres dwuwalutowości, który ma złagodzić tarcia, jakie wyniknęłyby niewątpliwie przy raptownym przejściu od chorego pieniądza papierowego do waluty złotej. Mimo ujemnych swych stron, dwuwalutowość pozostaje nam w obecnych warunkach jako najlepsza droga wyjścia, na co kompetentne sfery jednomyślnie się zgadzają. Bliższe omówienie sprawy dwuwalutowości znajdą szanowni czytelnicy w następnym artykule.

Jak przejść do waluty złotej?

W jednem ze swych ostatnich przemówień pan premjer Grabski zapowiedział wprowadzenie w Polsce w najbliższym czasie dwuwalutowości. Wyraził się mianowicie, że doświadczenia poczynione z podwójną walutą w Niemczech świadczą dobitnie o skuteczności tego środka dla przeprowadzenia sanacji skarbu i wogóle uzdrowienia stosunków gospodarczych. Wobec tego, że zagadnienie dwuwalutowości tak z punktu widzenia teoretycznego jak i przedewszystkiem praktycznego jest bardzo doniosłe, a w skutkach swoich sięgnie daleko, należy wyjaśnić, jak się na tę kwestję zapatruje teorja ekonomiczna, a następnie jakie wnioski można wyciągnąć z doświadczeń, poczynionych w Niemczech i Rosji.

Zagadnienie dwuwalutowości jako stałego systemu pieniężnego z punktu widzenia teorji, jest zupełnie przesądzone. System taki wprowadziłby zamęt w stosunkach finansowych, zamęt podobny do dzisiejszego, dziś bowiem żyjemy w okresie wielowalutowości, zamęt, któryby się skończył dopiero wyparciem jednej waluty przez drugą na mocy prawa Greshama.

Prawo to do niedawna należało do najbardziej bezwzględnych praw w ekonomice. W ostatnich jednak czasach ta bezwzględność została poważnie zachwiana. Dziś jesteśmy świadkami zarówno w Niemczech jak i w Polsce, że waluta zła w pewnej chwili wogóle przestaje być pieniądzem w znaczeniu miernika wartości, a zostaje jej tylko rola środka obiegowego. Jako miernik wartości jest ona wypierana przez waluty lepsze, np. przez dolary, franki, które nawet coraz bardziej stają się środkami obiegowemi. Prawo Greshama tutaj nie działa bezwzględnie. Zresztą jest ono bezwzględne tylko dla pieniądza kruszcowego, gdyż lepszy pieniądz znika z obiegu głównie dzięki tezauryzacji i przetapianiu kruszcu dla celów przemysłowych, a przy pieniądzu papierowym a nawet biletach bankowych państwo zawsze ma środki do wydobycia ztezauryzowanych banknotów.

Opierając się więc na tem, że nowowprowadzony pieniądz pełnowartościowy przy pozostaniu starego nie zniknie z obiegu, zwolennicy takiego działania przy reformie waluty dowodzą, że wprowadzenie tej drugiej waluty z jednej strony dostarczy skarbowi państwa środków na przeprowadzenie sanacji skarbu, na pokrycie niedoborów budżetowych, z drugiej zaś stanowić będzie pomost do przejścia do jedynej waluty złotej, sprawiając, że przejście to będzie łagodne i stopniowe i uchroni od gwałtownego wstrząsu gospodarczego.

Zobaczmy więc, czy doświadczenia, poczynione w Niemczech, potwierdzają te poglądy. Jak wiadomo, w dniu 15 listopada ub. r. rząd niemiecki powołał do życia Bank Rentowy, mający na zadanie emitowanie pełnowartościowych banknotów t. zw. marek rentowych, których pokrycie stanowi hypoteka na całej nieruchomej własności niemieckiej.

Statut Banku pozwala na emisję 2400 miljonów marek rentowych, z czego 1200 miljonów jako kredyt dla skarbu, a 1200 miljonów jako kredyty gospodarcze. Z udzielonego skarbowi kredytu 900 miljonów miało posłużyć na pokrycie deficytów budżetowych, wynoszących w listopadzie 99 proc. wydatków, aż do czasu zrównoważenia budżetu, a 300 miljonów na wykupienie asygnat skarbowych. Równowagę budżetową spodziewano się osiągnąć w marcu i do tego czasu miał starczyć ów kredyt. Jednakże ten fundusz sanacyjny wyczerpał się w ciągu miesiąca i już w grudniu niemiecki minister finansów zwrócił się do Banku Rentowego o udzielenie dalszych kredytów. Dyrekcja Banku Rentowego, opierając się na statucie, odmówiła.

Postawiło to rząd Rzeszy, wobec zamknięcia kredytu także w Reichsbanku, w rozpaczliwem położeniu. Na pokrycie wciąż istniejącego deficytu budżetowego rozpoczęto starania o pożyczkę zagraniczną i wewnętrzną. Obie jednak idą źle. W najbliższym więc czasie okaże się, czy wskutek choroby skarbu cała reforma nie zawiedzie. Nam jednak chodzi tutaj o odpowiedź, czy dotychczasowe doświadczenia niemieckie potwierdzają wyżej przytoczony pogląd, że wprowadzenie drugiej waluty dostarczy skarbowi kredytu sanacyjnego (bez natychmiastowego zachwiania się tej waluty), jak również czy oddziała to dodatnio na stosunki gospodarcze. Na oba te pytania odpowiedź wypada najzupełniej zadawalająca. Skarb Rzeszy dostał poważny kredyt, bo 1200 miljonów i to w lwiej części kredyt konsumpcyjny.

To, że ten kredyt nie wystarcza, świadczy tylko o zabagnionych stosunkach finansowych skarbu. Zbyt wielką była dysproporcja między dochodami a rozchodami (1 : 100), aby w przeciągu paru miesięcy zrównoważyć budżet.

Nie pomogą największe redukcje urzędników i inwestycji, jeśli samo oprocentowanie długu, wiszącego 10-krotnie przewyższało wszystkie zdewaluowane dochody. W innych, lepszych warunkach kredyt ten powinien był wystarczyć, ale już sam fakt, że udzielenie 900 miljonów kredytu na cele skarbowe nie zachwiało marki rentowej, mimo że opiera się ona na bardzo kruchej podstawie, jaką w takich wypadkach jest zastaw majątku narodowego, świadczy, że metoda wprowadzenia dwuwalutowości skutecznie może pomóc skarbowi. Jeśli dzięki czynnikom zewnętrznym, jak niedobór budżetowy, opisana reforma waluty może zawieść i do uzdrowienia skarbu wcale się nie przyczynić, to w każdym razie zbawiennie oddziałała ona na niemieckie życie gospodarcze. Rozwój gospodarczy Niemiec doszedł w listopadzie już do tego punktu, że groził w najbliższym czasie zupełną katastrofą. Kredyt zanikł, ceny wszystkich towarów kilkakrotnie przekroczyły równię złotą.

Natomiast z chwilą wprowadzenia marki rentowej i ustabilizowania dawnej marki papierowej, stosunki te uległy znakomitej poprawie.

Wskutek zaniechania druku marki papierowej na cele skarbowe otworzyła się możliwość wydatniejszego kredytowania życia gospodarczego. Kredyt ten wyraził się w czterokrotnie zwiększonej ilości będących w obiegu marek (z 92,9 miljardów miljardów marek do 400 w końcu listopada) przy równoczesnem ustabilizowaniu kursu marki.

Wskutek możliwości kalkulacji, spadły ceny wszystkich towarów. Spadek ten dochodził nieraz do 50 proc. Bezrobocie, aczkolwiek wciąż ogromne, jednak w ostatnich czasach zmniejszyło się.

Widzimy więc, że niemiecka reforma walutowa przez czasowe wprowadzenie drugiej waluty była pomyślana dobrze i o ile równowagę budżetową rząd niemiecki osiągnie, stanowić będzie środek, który uratował Niemcy od zupełnego bankructwa.

A jak przedstawia się w Polsce zagadnienie wprowadzenia na czas przejściowy nowej waluty obok istniejącej. Otóż naprzód stwierdzić należy, że my znajdujemy się w o wiele lepszem położeniu, niż Niemcy w listopadzie. Takiej szalonej dysproporcji między dochodem a rozchodem skarbu jak w Niemczech nie mieliśmy. Nasz deficyt wynosił w r. 1923

przeciętnie 60 proc. ogólnych wydatków. Deficyt oczywiście ogromny, ale w tym stanie łatwiej zrównoważyć budżet, niż mając deficyt 99 proc. W kierunku zrównoważenia budżetu u nas robi się dużo i rezultaty są już widoczne. Na konferencji prasowej w dn. 15 bm. p. premjer Grabski oświadczył, że luty będzie bez deficytu. Rezultat ten ma być osiągnięty dzięki podwyższeniu i przyspieszeniu podatków oraz dzięki wypuszczeniu obligacyj kolejowych na fundusz obrotowy kolei, co jest bardzo doniosłym krokiem, zważywszy, że deficyt kolejowy wynosił 50 proc. ogólnego niedoboru.

Dzięki projektowanemu zaciągnięciu pożyczki wewnętrznej oraz zaliczek na przyszłe podatki w postaci bonów podatkowych liczyć na kredyt na cele skarbowe w Banku Emisyjnym zapewne nie będzie potrzeba. Wobec bliskiego zrównoważenia budżetu rola, jakaby przypadła wprowadzonej nowej walucie obok marki polskiej polegałaby na złagodzeniu przejścia do złotej waluty. Statut Banku Polskiego jest już ogłoszony, wkrótce ma być otworzona subskrypcja na akcje, nie wiemy jednak, jak p. premjer Grabski wyobraża sobie samo przejście do nowej waluty. Wypowiedział się wprawdzie za dwuwalutowością, ale nie określił dokładniej, w jakim stosunku pozostawałby złoty do marki polskiej, czy będzie miał odrazu charakter przymusowego środka płatniczego, jak długo marka polska w obiegu pozostanie itd.

Z projektów nieoficjalnych najlepiej pomyślany wydaje się nam projekt prof. Rybarskiego, przedstawiony w „Gazecie Warszawskiej“ z dn. 4. b. m.

Jako podstawę p. Rybarski przyjmuje zredukowanie deficytu miesięcznego do 30 miljonów złp., co zresztą już nastąpiło, gdyż premjer Grabski oświadczył, że deficyt na styczeń wyniesie 25 milj. złp. Ten deficyt, który w r. 1924 uczyniłby 360 milj. należy pokryć 1) przez zaliczkę na przyszłe dochody (ok. 150 milj. zł.), 2) przez wydzierżawienie względnie sprzedaż części majątku skarbowego (ok. 100 milj. zł.), 3) przez pożyczkę wewnętrzną (ok. 100 milj.) oraz przez uruchomienie zapasu złota przez przelanie go do Banku Emisyjnego i uzyskanie stąd kredytu we wysokości minimalnie 100 milj.

Przechodząc do samej reformy walutowej, p. Rybarski proponuje na czas przejściowy wprowadzić złoty, któryby jednak nie miał charakteru pieniądza przymusowego, byłby to t. zw. złoty „handlowy“, emitowany przez częściowo uruchomiony Bank Emisyjny. Kurs jego przy ostrożnej polityce Banku byłby stały. W ten sposób, obiegając obok marki polskiej, stanowiłby pomost do przejścia do nowej waluty. Wartość marki polskiej proponuje p. Rybarski zabezpieczyć w ten sposób, że za marki polskie możnaby było otrzymać po stałym kursie obligacje pożyczki złotej, zabezpieczonej hipotecznie, po uprzedniem oczywiście wstrzymaniu emisji na cele skarbowe. P. Rybarski dzieli sanację skarbu i reformę ustroju pieniężnego na trzy okresy: 1) okres redukowania deficytu, 2) okres dwuwalutowości, kiedy jest emitowany złoty „handlowy“, a wartość marki jest zabezpieczona i 3) kiedy złoty polski staje się jedynym pieniądzem państwowym.

Projekt ten przez stopniowe wprowadzanie złotego stwarza łagodne przejście od jednego systemu pieniężnego do nowego, a drugą zaletą jego jest, że zabezpieczenie wartości marki powstrzymać może paniczną ucieczkę od pieniądza, który wszystkim tyle dokuczył.

Bezpośrednie korzyści dla skarbu z wprowadzenia złotego obok marki nie będą duże. Wynikać będą tylko z uruchomienia zapasu złota, leżącego w P. K. K. P. Wobec dużych niebezpieczeństw, należałoby na początek zrezygnować z zaciągania kredytu na cele skarbowe w nowouruchomionym Banku Emisyjnym, aczkolwiek to nie wpłynęło zniżkowo na markę rentową w Niemczech.

Korzyści z tej drugiej waluty skarb miałby tylko pośrednie, a wynikałyby one ze zwiększonej siły podatkowej społeczeństwa. Natomiast ogromne korzyści miałoby całe nasze życie gospodarcze. Zniklby brak środków obiegowych, odżyłby kredyt, ustałaby gorączkowa pogoń za walutami pełnowartościowemi, nie mówiąc już o ogromnych korzyściach, wynikających z posiadania stałej waluty przy kalkulacjach, zobowiązaniach itp.

Najważniejsze zaś jest to, że powolne wprowadzanie złotego stopniowo przyzwyczajałoby społeczeństwo do nowej waluty i do nowych stosunków. Złagodziłoby niewątpliwie kryzys ekonomiczny, który się maluje w barwach zbyt czarnych, ale który na tle podwyższenia kosztów produkcji do poziomu światowego z pewnością wybuchnie. Widzimy więc, że klucz do rozwiązania całego problemu sanacji skarbu i reformy ustroju pieniężnego leży w osiągnięciu równowagi budżetowej. Z chwilą osiągnięcia tej równowagi, cały plan reformy walutowej musi się opierać na dążeniu do możliwie najwydatniejszego złagodzenia grożącego kryzysu gospodarczego. To nam zaś zdaje się zapewniać droga stopniowego wprowadzania złotego czyli droga dwuwalutowości.

Na nią też zapewne wejdzie rząd p. Grabskiego.

C.

Z Rady Przemysłowo-Handlowej.

(Dokończenie.)

Handel zagraniczny w Polsce podlega r e g l a m e n t a c j i. Główną przyczyną utrzymania reglamentacji wywozowo-przywozowej jest sprawa walutowa. Stały spadek marki polskiej wywoływał efekt „taniości“ towaru w kraju dla zagranicznego kupca. W pewnych okresach czasu, kiedy marka trochę się stabilizowała, lub w razie podwyższenia naprz. taryf kolejowych, konjunktura wywozowa upadała.

Po pewnym jednak czasie następował nowy okres lepszej konjunktury. Zysk eksportera bywał w niektórych wypadkach tak wysoki (np. przy wywozie jaj w jesieni 1922 r.), że dochodził do 200 i 300%. Nic więc dziwnego, że w takich warunkach zakaz wywozu był jedynym hamulcem, w przeciwnym bowiem razie kraj byłby zupełnie ogołocony z surowców i artykułów spożywczych.

Reglamentacja obrotu towarowego rozpoczęła się w lutym 1919 r. i wówczas leżała w kompetencji Państwowej Komisji Przywozu i Wywozu.

Za podstawę reglamentacji służyły wykazy towarów zakazanych i wolnych od pozwoleń. Aparat Głównego Urzędu, z jego Urzędami Okręgowemi, okazał się zbyt ciężkim i wywoływał ciągłe reklamacje sfer przemysłowych i handlowych.

Z dniem 15 lipca 1921 r. rozpoczął się nowy okres reglamentacji, który możnaby nazwać okresem „uproszczonej reglamentacji“.

Urzędy Okręgowe zostały skasowane i z dniem 15 lipca 1921 r. zaczęły obowiązywać nowe wykazy, mianowicie jedynie tylko wykazy towarów zabronionych do przywozu i wywozu.

Z a k a z y p r z y w o z u. — Z bardzo dużego wykazu towarów zabronionych, dotyczącego 65-ciu pozycyj taryfy celnej, utrzymano, począwszy od dn. 24 lutego 1922 r., tylko 14 pozycyj („Monitor Polski“ Nr. 45 z dn. 24. II. 1922 r.).

Wykaz towarów, zakazanych do przywozu, zawiera przeważnie tylko artykuły luksusowe, pozatem zaś tytoń i papierosy, oraz wina.

Zakazy wywozu. — Wykaz towarów, zakazanych do wywozu, obejmuje 24 pozycje taryfy celnej, mianowicie nasiona, zboże, artykuły spożywcze, paszę, skórki zajęcze i królicze, bydło, wiklinę, rudy, żelastwo stare i odpadki metali, szmaty i celulozę, drzewo osikowe nieobrobione i drzewo wszelkie nieobrobione.

Zakazy przywozu i wywozu nie są bynajmniej bezwzględne, to znaczy, iż Gł. Urząd Przywozu i Wywozu ma prawo wydawania pozwoleń wywozu lub przywozu w drodze wyjątku.

Przechodząc do samej polityki przywozowo-wywozowej, należy zaznaczyć, iż leży ona w kompetencji Komitetu Ekonomicznego Ministrów w pierwszej linji, w drugiej zaś dopiero — w kompetencji Min. Przemysłu i Handlu.

Komitet Ekonomiczny Ministrów rozpatruje zasadnicze sprawy wywozu niektórych artykułów, np. drzewa, jaj i zboża.

Znaczny wpływ na ukształtowanie się naszej polityki wywozowo-przywozowej wywierają traktaty handlowe. Na zasadzie tych traktatów, przeważnie polsko-francuskiego, zmuszeni jesteśmy do przyznawania pewnych kontyngentów przywozowych. Kontyngenty te stanowią wtedy wyłom w naszych zakazach i odbierają im w znacznym stopniu ich charakter. Przewodnią ideą polityki Rządu w tej dziedzinie jest powrót do stosunków normalnych, t. j. zniesienia reglamentacji, z zastrzeżeniem jednak zapewnienia przemysłowi dostawy niezbędnych mu surowców krajowych.

Opłaty wywozowe. — W związku z istniejącą reglamentacją, sprawa opłat wywozowych jest stale omawiana w prasie i znajduje wielu przeciwników. Wobec zarobków eksporterów pobieranie części tego zysku na rzecz Skarbu w obecnej sytuacji finansowej Państwa jest najzupełniej wskazane.

Do wzmożenia naszego eksportu przyczyniają się w wysokim stopniu traktaty handlowe. Dotychczas Polska zawarła 12 traktatów handlowych.

Poza traktatami już zawartemi opracowywane są obecnie przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu projekty, względnie contre-projekty traktatów handlowych z: Holandją, Norwegją, Estonją, Węgrami, Szwecją i Danją.

Taryfy kolejowe wywierają, jak wiadomo, znaczny wpływ na eksport.

Z dniem 1 stycznia 1924 r. wejdą u nas w życie taryfy kolejowe obliczone w złotej walucie, co pogorszy obecne warunki eksportowe.

Zamierzenia Rządu, mające na celu popieranie eksportu, dają się streścić w następujących punktach:

I. — W dziedzinie celnej:

a) Zapewnienie przemysłowi bardziej efektywnej niż dotychczas ochrony celnej wobec konkurencji zagranicznej na rynku krajowym, do czego prowadzić będzie: 1) projektowana waloryzacja ceł, 2) ewentualne wprowadzenie dodatkowych opłat celnych w celu przeciwdziałania konkurencji zniżkowej (dumping).

Należyta ochrona celna ułatwia przemysłowi eksport po cenach konkurencyjnych.

b) Rozwinięcie i zmodyfikowanie zgodnie z życzeniami kół gospodarczych, obecnie obowiązujących przepisów o obrocie uszlachetniającym.

c) Przez zakazy wywozu i przywozu.

II. — W dziedzinie traktatów handlowych:

Rząd uważa za konieczne zawarcie w najbliższym czasie traktatów handlowych z następującemi państwami: 1) Persją, 2) Chinami, 3) Grecją, 4) Bułgarją, 5) Łotwą. Państwa te mogłyby stać się poważnemi rynkami zbytu dla towarów polskich.

Co do innych traktatów handlowych, to zawarcie traktatu handlowego z Rosją uważać należy za niezmiernie pożądane ze względu na import surowców z Rosji, co do wywozu jednak towarów polskich do Rosji, należy sobie zdawać sprawę, iż Rosja, wskutek ogólnej ruiny ekonomicznej, nie przedstawia obecnie korzystnego rynku zbytu dla Polski.

Co do stosunków handlowych z Niemcami, to zawarcie traktatu handlowego z nim jest obecnie bardzo utrudnione.

III. — W dziedzinie taryf kolejowych:

a) Ustalone zostały już w nowej taryfie kolejowej, która obowiązywać będzie od 1 stycznia 1924 roku, wyjątkowe taryfy dla wielu towarów eksportowych.

b) Rząd uważa za bardzo pożądane dla rozwoju polskiego handlu zagranicznego zaprowadzenie bezpośrednich taryf z temi zagranicznemi kolejami, z któremi zawarte zostały już umowy, dotyczące bezpośredniej komunikacji kolejowej.

IV. — W dziedzinie podatkowej:

a) Ministerstwo Przemysłu i Handlu uważa za wskazane wprowadzenie ulg w zakresie podatku przemysłowego przy wywozie szeregu towarów. (Sprawa ta ma być rozważana przez Komitet Ekonomiczny Ministrów.)

b) W celu powiększenia zdolności konkurencyjnej węgla polskiego Rząd już obecnie obniża podatek węglowy.

V. — W dziedzinie komunikacyjnej:

a) budowa nowych linij kolejowych i wodnych wewnątrz kraju, oraz dla zwiększenia połączeń z zagranicą,

b) zrealizowanie w szybszem tempie budowy portu w Gdyni.

VI. — W dziedzinie standaryzacji wyrobów eksportowych (towary masowe) ustanowiony został ostatnio Komitet Techniczny przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu, który będzie między innemi miarodajną instytucją dla spraw standaryzacji.

Następnie zabrał głos, w imieniu Centralnego Związku Przemysłu i Handlu, p. poseł Wierzbicki. W programowem przemówieniu swem p. Wierzbicki, analizując warunki naszego eksportu, podkreśla, że dodatni bilans handlowy pochodzi przedewszystkiem z przyłączenia Górnego Śląska do Polski. Ponieważ jednak eksport Górnego Śląska do Niemiec prawdopodobnie niedługo się skończy, jak również widoki dla eksportu takich produktów, jak cukier, produkty naftowe, produkty przemysłu włókienniczego i inne, są też poważnie zagrożone, należy z wielką troską patrzeć w przyszłość eksportu polskiego.

Pogarsza sytuację eksportu fakt, że ceny robocizny, po ostatnich podwyżkach, dochodzą już do przedwojennych, nawet w dziedzinie produkcji rolnej, gdzie sama zapowiedź eksportu produktów rolnych zagranicę wywołała podwojenie cen robotnika.

Dla możności rozwoju przemysłu i możliwości eksportu poseł Wierzbicki stawia szereg postulatów:

1. Konieczność przedłużenia czasu pracy.
2. Konieczność modernizacji urządzeń przemysłowych.
3. Konieczność należytej organizacji pracy.
4. Konieczność bezwzględna stabilizacji politycznej i ekonomicznej państwa.
5. Konieczność rozwoju komunikacji przez budowę nowych linij kolejowych oraz portu w Gdyni

W dziedzinie reglamentacji państwowej p. Wierzbicki stawia następujące postulaty:

1. Skasowanie opłat wywozowych.
2. Redukcja podatku przemysłowego, szczególnie dla eksportu.
3. Skasowanie podatku węglowego dla eksportu.
4. Usunięcie utrudnień i drożyzny, powodowanej przez Gdańsk.

Na przemówieniu posła Wierzbickiego zamknięto I. część posiedzenia. Dalszy ciąg odbył się po południu, pod przewodnictwem p. Dąbrowskiego. Przemawiał szereg mówców, przedstawicieli poszczególnych organizacyj i gałęzi przemysłu, jako to pp.: Edward Natanson, Bogusław Herse (o złej polityce zakazów wywozowych), inż. Kozielewski (o szkodliwości eksportu robotników, o konieczności przywrócenia kredytów, których właściwie nie ma, o konieczności zastosowania płacy do wykonanej pracy), W. Sągajłło (o eksporcie węgla do Austrji i utrudnieniach, które robi państwo czeskie), Kociatkiewicz (o konieczności obliczenia taryf podług najkrótszej drogi), Barciński (o konieczności zniesienia podatku obrotowego dla przemysłu włókienniczego), Grohman (o braku kredytów dla celów eksportu), Kielski (o trudnościach przemysłu naftowego), Okolski (domaga się zniesienia podatku węglowego obrotowego, żąda dostarczania przemysłowi walut, obniżenia surowców podstawowych, traktatu z Rosją, walki z wysokiemi opłatami w Gdańsku), wreszcie

Janusz Czarliński żąda częstszych zebrań Rady Przemysłowo-Handlowej.

W zakończeniu p. Dąbrowski oświadczył, iż sfery rządowe z największą uwagą odniosą się do postulatów sfer przemysłowo-handlowych. W szczególności oświadczył na poszczególne postulaty:

1. iż zdemornizowanie urządzeń fabrycznych powinno obniżyć koszty produkcji;
2. zniesienie podatku obrotowego dla eksportu jest możliwe. Odpowiedź ostateczna będzie zależała od porozumienia z Ministerstwem Skarbu;
3. ochrona celna produkcji polskiej jest już wybitnie realizowana i na przyszłość będzie przeprowadzona;
4. Sprawa taryf kolejowych przedstawia duże trudności z powodu ciągłego deficytu kolejowego, tem niemniej Min. P. i H. zajmie się tą sprawą w Radzie Kolejowej;
5. sprawę gdańską ma uregulować budowa portu w Gdyni;
6. do traktatu z Rosją Rząd będzie dążył, gdyż — zdaniem Rządu — mimo szeregu sprzecznych poglądów przemysłowców, traktat ten korzyść przyniesie;
7. zakazy wywozu były zawsze dotąd bardzo poważnie traktowane, niektóre nawet (np. w sprawie osiki), spóźnione. Zupełnego zniesienia reglamentacji wywozu nie daloby się jednak przeprowadzić;
8. sprawa ulgowych taryf dla eksportu będzie wyjaśniona;
9. utrudnienia czeskie przy transporcie Rząd spróbuje usunąć;
10. sprawy kredytu dla przemysłu będą, jak dotąd, życzliwie traktowane;
11. sprawa kredytu walutowego dla eksporterów będzie wyjaśniona z miarodajnymi czynnikami;
12. ulgi celne dla niewyrabianych w kraju przedmiotów będą w dalszym ciągu dopuszczalne, w zależności od stanu przemysłu krajowego.
13. wreszcie co do małej ilości posiedzeń, to tu tłomaczy się ciągłemi zmianami Rządu.

Na tem posiedzenie zamknięto.

Podatek majątkowy.

Obwieszczenie Wielkopolskiej Izby Skarbowej w sprawie poboru nowej zaliczki.

Ministerstwo Skarbu podaje do publicznej wiadomości, że celem naprawy Skarbu Rzeczypospolitej będzie pobrana z mocy art. 1 ust. 1 b i art. 2 ustawy o naprawie Skarbu Państwa i reformy walutowej oraz na zasadzie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 12 stycznia 1924 r .druga zaliczka na podatek majątkowy. Do opłacania tej zaliczki są obowiązani wszyscy płatnicy, którym wymierzono pierwszą zaliczkę na podatek majątkowy w myśl ostatniej części art. 32 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o podatku majątkowym (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 746). płatną w czasie od 10 listopada do 10 grudnia 1923 r.

Drugą zaliczkę winni płatnicy uiścić w następującej wysokości:

1. płatnicy podatku gruntowego i budynkowego w takiej sumie franków złotych, jaką otrzyma się z przeliczenia kwot pierwszej zaliczki w markach na franki złote według stosunku: 1 fr. zł. = 3 500 mk.

Przykład:

Płatnikowi wymierzono pierwszą zaliczkę w formie wielokrotności podatku gruntowego i budynkowego w kwocie 1 250 000 mk. Płatnik ten winien uiścić drugą zaliczkę na podatek majątkowy w kwocie: 1 250 000 : 3 500 = 357,10 franków złotych.

2. Płatnicy podatku przemysłowego w takiej sumie franków złotych, jaką otrzyma się z przeliczenia kwoty przypisu pierwszej zaliczki w markach, na franki złote według stosunku: 1 fr. zł. = 30 000 mk.

Przykład:

Płatnikowi wymierzono pierwszą zaliczkę na podatek majątkowy w formie wielokrotności podatku przemysłowego 270 000 000 mk. Płatnik ten winien uiścić drugą zaliczkę na podatek majątkowy w kwocie: 270 000 000 : 30 000 = 9 000 franków złotych.

Powyższą zaliczkę powinni płatnicy sami obliczyć i wpłacić bez oddzielnych zawiadomień w dwóch równych ratach, płatnych: a) pierwsza rata w czasie od 25 stycznia do 25 lutego 1924 r., b) druga rata w czasie od 26 lutego do 26 marca 1924 r. Jeżeli płatnicy nie posiadają danych o wysokości pierwszej zaliczki, winni w tym względzie zasięgnąć informacyj u właściwych Urzędów Skarbowych.

Kwoty zaliczki obliczone we frankach złotych mogą być wpłacane: 1. markami według kursu franka złotego, obowiązującego w dniu wpłaty, a określonego przez Ministra Skarbu w myśl art. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 127 poz. 1044) i ogłaszanego w Monitorze Polskim; 2. walutami obcemi, a mianowicie: dolarami, funtami szterlingami, frankami szwajcarskiemi, francuskiemi i belgijskiemi, guldenami holenderskiemi, koronami czeskiemi i lirami włoskiemi.

Stosunek wartości tych walut do franka złotego obliczony będzie na podstawie kursu wyżej wymienionych walut oraz franka złotego, oznaczonych w cedule giełdy warszawskiej w dniu poprzedzającym dzień wpłaty. Dobrowolnie uiszczone kwoty na poczet podatku majątkowego będą zarachowane na drugą zaliczkę.

Zaliczka może być wpłacona: a) markami w kasach skarbowych bezpośrednio, bądź też za pośrednictwem Pocztowej Kasy Oszczędności lub Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej, b) walutami obcemi wyłącznie w Polskiej Krajowej Kasie Pożyczkowej w Warszawie lub w jej oddziałach prowincjonalnych. Kwoty zaliczki nieuiszczone w powyżej wskazanych terminach płatności będą ściągnięte przymusowo wraz z karami za zwłokę oraz kosztami egzekucyjnemi, określonemi w ustawie z dnia 9 marca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 31 poz. 189).

Poznań, w styczniu 1924 r.

Waloryzacja podatku przemysłowego.

Centralny Związek Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów komunikuje:

W Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej Nr. 127 poz. 1044 z 1923 roku została ogłoszona ustawa z 6 grudnia 1923 r. o zastosowaniu stałej jednostki do obliczania danin, niektórych innych dochodów publicznych oraz kredytów, udzielanych przez instytucje państwowe i samorządowe.

W wykonaniu powyższej ustawy w Dzienniku Ustaw Rz. P. Nr. 134 poz. 1112 z 1923 r. zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 18 grudnia 1923 roku o zastosowaniu stałej jednostki do państwowego podatku przemysłowego. Opierając się na powyższych przepisach oraz na cyrkularzach Ministerstwa Skarbu, podajemy WPanom do łaskawej wiadomości następujące zasady, dotyczące waloryzacji podatku przemysłowego.

A. Normy, dotyczące waloryzacji podatku **od obrotów, powstałych w roku kalendarzowym 1924.**

I. Od 1 stycznia 1924 począwszy, za świadectwa przemysłowe i karty rejestracyjne pobierane będą ceny, wyrażone we frankach złotych — pobrane w markach polskich — według wartości franka złotego w dniu wpłaty. Ceny świadectw przemysłowych wyrażone we frankach zostały podane w załączniku do cytowanego wyżej rozporządzenia z 18. 12. 1923 r.

II. Przedsiębiorstwa, obowiązane do miesięcznych wpłat podatku winny przerachowywać miesięczne swoje obroty na franki złote według ich przeciętnego kursu z danego miesiąca. Pozostali płatnicy winni przerachowywać półroczne swoje obroty na franki złote według ich przeciętnego kursu z danego półrocza.

Przeciętna miesięczna, względnie półroczna wartość franka złotego będzie ogłaszana w oddzielnych rozporządzeniach.

III. Sumy obrotów umieszczane w myśl ustępu 6 art. 53 ustawy w zeznaniach półrocznych winny być podane w markach polskich z przerachowaniem na franki złote, zgodnie z zasadami, wyrażonemi wyżej pod II (zatem według przeciętnej miesięcznej, względnie półrocznej wartości franka złotego).

IV. Przedsiębiorstwa, obowiązane w myśl części pierwszej art. 56 ustawy do miesięcznych wpłat podatku, względnie przedsiębiorstwa dobrowolnie uiszczające podatek w ratach miesięcznych (art. 56 część druga), winny obliczać podatek wraz z dodatkami na rzecz związków komunalnych we frankach złotych na podstawie obrotu, przerachowanego na franki złote zgodnie z zasadami, podanemi wyżej pod II.

V. Kwoty przedpłaty (świadectwa przemysłowe), potrącalne od miesięcznych sum podatku, obliczonego w myśl p. IV niniejszego okólnika, oblicza się w odpowiednim stosunku (z reguły $^1/_{12}$ część), biorąc za podstawę ceny świadectw przemysłowych w roku 1924, wyrażone we frankach złotych.

B. Normy, dotyczące podatku **od obrotów, powstałych w roku kalendarzowym 1923.**

I. **Suma obrotu** wykazanego zgodnie z postanowieniami ustępu 6 art. 53 ustawy o podatku przemysłowym ma być podana **w zeznaniach** o obrocie za drugie półrocze 1923 roku **w markach polskich** bez przerachowania na franki złote.

II. Przedsiębiorstwa pierwszych dwóch kategoryj handlowych i pierwszych pięciu kategoryj przemysłowych, uiszczające po 1 stycznia 1924 r. podatek, przypadający od obrotu, osiągniętego w miesiącu grudniu 1923 r., winny obliczyć podatek i dodatki na rzecz związków samorządowych w markach polskich, dokonać ustawowych potrąceń również w markach polskich, a pozostającą do uiszczenia kwotę podatku w markach przeliczyć na franki złote według kursu, obowiązującego w dniu 2 stycznia 1924 r. (1 frank złoty = 1.200.000 mk.)

Obliczone w ten sposób kwoty franków złotych wpłaca się do Kas Skarbowych według kursu franka złotego, obowiązującego w dniu wpłaty.

III. Przedsiębiorstwa sprawozdawcze, zaliczone pod względem przedpłaty do kategorji poniżej II handlowej i poniżej V przemysłowej, zajęcia przemysłowe zaliczone w taryfie (art. 23 do kategorji I i II a) i b) zajęć przemysłowych oraz samodzielne wolne zajęcia zawodowe (art. 9 ustawy) winny przed złożeniem zeznania o obrocie obliczyć w markach polskich podatek, przypadający od obrotu, osiągniętego w II półroczu 1923 r., dokonać ustawowych potrąceń w markach polskich, pozostającą zaś do uiszczenia kwotę podatku w markach przeliczyć na franki złote według podanego wyżej kursu, obowiązującego w dniu 2 stycznia 1924 roku.

Tak obliczone kwoty franków złotych wpłaca się do kas skarbowych według kursu franka złotego, obowiązującego w dniu wpłaty.

C. Wszystkie kary, przewidziane w ustawie o podatku przemysłowym zostały przeliczone na franki złote i podane w par. 5 rozporządzenia z 18. 12. 1923 roku.

D. Jednocześnie przypominamy WPanom, iż:

1. zeznania o obrotach za drugie półrocze 1923 roku winny być złożone do dnia 1 lutego b. r.
2. Podatek za grudzień 1923 roku winien być wpłacony do 15 stycznia b. r.
3. Podatek za drugie półrocze 1923 roku winien być wpłacony do 1 lutego r. b.

E. Sprawa prowadzenia ksiąg we frankach złotych nie została jeszcze ostatecznie przez Ministerstwo Skarbu rozstrzygnięta.

Obliczanie podatku od wyposażeń służbowych.

Ministerstwo Skarbu wydało następujące rozporządzenie:

Celem ustalenia w sposób niewątpliwy postępowania przy potrącaniu w roku 1924 podatku dochodowego od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, a wszczególności od dodatków drożyźnianych, wypłaconych w ciągu miesiąca już po dokonaniu wypłaty poborów stałych — Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, jak następuje:

Gdy wypłata dodatku drożyźnianego, względnie innych dodatkowych wynagrodzeń perjodycznych następuje w ciągu miesiąca już po dokonaniu wypłaty poborów stałych, wówczas celem ustalenia stopy procentowej podatku od dodatku drożyźnianego, względnie innych dodatkowych wynagrodzeń, należy za podstawę przyjmować obliczoną w stosunku rocznym sumę wypłaconego już wynagrodzenia stałego i omawianych wynagrodzeń dodatkowych. Ustalona w ten sposób stopa procentowa służy do obliczania podatku od dodatkowych wynagrodzeń i nie może mieć wpływu na podwyższenie potrąconego podatku od już wypłaconych stałych wynagrodzeń.

1. Przykład:

Pracownikowi wypłacono w dniu 1 stycznia 1924 r. tytułem miesięcznego wynagrodzenia stałego sumę 500 miljonów marek, od której potrącono według skali, podanej w okólniku Ministerstwa Skarbu z dnia 18 grudnia 1923 r. L. D. P. 10402/11/23 przypadający podatek w wysokości 7 miljonów mk. (według stopy procentowej 1,4%).

W dniu 15 stycznia 1924 r. wypłaca się temuż pracownikowi dalsze dodatkowe wynagrodzenie perjodyczne (miesięczny dodatek drożyźniany) np. w kwocie 100 miljonów marek.

Celem obliczenia stopy procentowej podatku od tego ostatniego wynagrodzenia przyjmuje się wypłacone już 1 stycznia 1924 r. 500 miljonów mk. — wypłacone 15 stycznia 1924 r. 100 miljonów mk., razem 600 miljonów marek razy 12 = 7 200 000 mk., od której to sumy według skali oznaczonej w wymienionym okólniku Ministerstwa Skarbu z dnia 18 grudnia 1923 r., przypada stopa procentowa 1,7%.

Służbodawca winien przy wypłacie wynagrodzenia dodatkowego w dniu 15 stycznia 1924 r. w kwocie 100 miljonów marek potrącić podatek w kwocie 1 700 000 mk.

2. Pracownikowi, o którym mowa w przykładzie 1., w dniu 20 stycznia 1924 r. wypłaca się:

a) dalsze uzupełnienie miesięcznego wynagrodzenia w kwocie 50 miljonów marek:

b) remunerację względnie zapomogę jednorazową w kwocie 200 miljonów marek.

Celem ustalenia stopy procentowej od tych ostatnich wynagrodzeń przyjmuje się wypłacone w dniu 1 stycznia i 15 stycznia 1924 r. wynagrodzenie 600 miljonów mk., wypłacone 20 stycznia 1924 r. 50 miljonów mk., razem 650 miljonów marek × 12 = 7 800 000 000 mk. Do tej kwoty dolicza się jednorazowe wynagrodzenie, wypłacone 20 stycznia 1924 r. w kwocie 200 miljonów mk., co stanowi sumę 8 000 000 000 marek.

Ponieważ stopa procentowa od 8 miljardów marek wynosi według skali podanej w wymienionym okólniku Ministerstwa Skarbu z dnia 18 grudnia 1923 r. 2%, przeto przy wypłacie od powyższych wynagrodzeń w dniu 20 stycznia w kwocie 250 miljonów mk., podatek, przypadający do potrącenia wynosić będzie 5 miljonów marek.

Podatek dochodowy od uposażeń od 1-go lutego 1924 r. potrącany będzie według skali następującej:

Liczba bież.	Wysokość wypłaconego wynagrodzenia, obliczano w stosunku rocznym W tysiącach marek ponad	do	Stopa procentowa podatku
1.	4.204.800	5.606.400	0,3
2.	5.606.400	7.008.000	0,4
3.	7.008.000	9.110.400	0,5
4.	9.110.400	11.212.800	0,7
5.	11.212.800	13.315.200	0,9
6.	13.315.200	15.417.600	1,1
7.	15.417.600	17.520.000	1,4
8.	17.520.000	19.856.000	1,7
9.	19.856.000	22.192.000	2
10.	22.192.000	24.528.000	2,5
11.	24.528.000	26.864.000	3
12.	26.854.000	29.200.000	3,5
13.	29.200.000	30.368.000	4,5
14.	30.368.000	32.120.000	5,5
15.	32.120.000	33.872.000	7
16.	33.872.000	36.208.000	8,5

Liczba bież.	Wysokość wypłaconego wynagrodzenia, obliczano w stosunku rocznym W tysiącach marek. ponad	do	Stopa procentowa podatku.
17.	36.208.000	38.544.000	10
18.	38.544.000	40.880.000	11,5
19.	40.880 000	43.800.000	13
20.	43.800.000	46.720.000	13,6
21.	46.720.000	49.640.000	14,3
22.	49.640.000	52.560.000	15
23.	52.560.000	55.480.000	15,7
24.	55.480.000	58.400.000	16,5
25.	58.400.000	61.320.000	17,3
26.	61.320.000	64.240.000	18,1
27.	64.240.000	67.160.000	18,8
28.	67.160.000	70.080.000	19,5
29.	70.080.000	105.120.000	20,2
30.	105.120.000	140.160.000	20,9
31.	140.160.000	175.200.000	21,6
32.	175.200.000	210.240.000	22,3
33.	210.240.000	262.800.000	23
34.	262.800.000	420.480.000	24,5
35.	420.480.000	525.600.000	25,5
36.	525.600.000	700.800.000	27
37.	700.800.000		28,5

Zauważa się, że na wymienionym obszarze należy na rzecz gmin miejskich i powiatowych związków komunalnych w miesiącu lutym 1924 r. potrącać równocześnie z podatkiem państwowym, poczynając od 4 stopnia powyżej skali włącznie dodatek w wysokości 3% wypłacanego wynagrodzenia.

Potrącane kwoty należy w terminie do dni 7 po dokonaniu potrącenia wpłacić do Kasy skarbowej, a to pod rygorem 5% kar za każdy dzień zwłoki.

KRONIKA

Od Wydawnictwa.

Dotychczasowy redaktor naszego pisma, p. Stefan Cichowski, opuścił to stanowisko z dn. 15 stycznia rb., poświęcając się wyłącznie pracy zawodowej w sądownictwie. P. Cichowski prowadził „Życie Gospodarcze" od chwili założenia tegoż. Wyrażamy mu na tem miejscu gorące podziękowanie za jego owocną pracę nad rozwojem naszego pisma.

Z dniem 15 stycznia r. b. redakcję „Życia Gospodarczego" powierzyliśmy p. Romanowi Urbanowi, sekretarzowi Związku Fabrykantów.

Ze Związku Fabrykantów.

WEZWANIE.

do przemysłu Zachodniej Polski a szczególnie do członków Związku Fabrykantów.

Wreszcie po ciężkim okresie gospodarki finansowej Państwa i borykania się beznadziejnego z dotychczasowym naszym znakiem pieniężnym, nie mającym określonej wartości, przystępuje Ministerstwo Skarbu do uregulowania budżetu Państwa oraz wydania nowego polskiego pieniądza, opartego na złocie.

Do społeczeństwa wydało odezwę, wzywającą wszystkie sfery posiadające do poparcia jego dążeń, do jaknajszybszego zlikwidowania kryzysu gospodarczego, przez wydatny udział w subskrypcji na pierwszą emisję Banku Polskiego.

Apel p. ministra Skarbu nie przebrzmi zapewne bez echa, zwłaszcza w naszych sferach przemysłowych i handlowych. Dosyć już mamy dotychczasowej gospodarki walutowej, która nas pozbawiła i pozbawia wszelkich środków obrotowych, która nam uniemożliwiła wszelką kalkulację, która nas wydała na łup dowolnych i ciągłych podwyżek na surowce i rozpętała najgorszego gatunku spekulację pieniężną.

Tylko szybkie zaprowadzenie nowego pieniądza, zdoła nas ochronić od ciężkich przejść gospodarczych w pośrodku których już stoimy.

Prosimy, aby nasz przemysł i handel zadokumentował powyższe swoje stanowisko między innymi w ten sposób, że weźmie udział w emisji Banku Polskiego w najszerszej mierze.

Niech każdy w miarę swojej możności dorzuci cegiełkę do budującego się gmachu odrodzenia gospodarczego. Naszych członków prosimy, aby nam listownie donosić raczyli, czy i w jakiej wysokości udziały w Banku Polskim zasubskrybują.

30. I. 1924 r.

Związek Fabrykantów

(—) Samulski.

OKÓLNIK I.

W sprawie ogłoszeń do „Życia Gospodarczego".

Organ nasz „Życie Gospodarcze" walczy z coraz większemi trudnościami. Składają się na to z jednej strony wogóle coraz cięższe warunki wydawnicze, a z drugiej zbyt małe poparcie materjalne pisma przez naszych członków. Apelujemy przeto do PP. Członków, aby zgłoszeniem stałych inseratów poparli rozwój swego organu.

Inserat na pół czy na ćwierć strony, raz na miesiąc czy na dwa miesiące, nie odgrywa w wydatkach przedsiębiorstwa żadnej roli, a przyczyni się do spopularyzowania ogłaszającej się firmy, zapewniając zarazem „Życiu Gospodarczemu" egzystencję.

„Życie Gospodarcze" również chętnie zamieszcza bezpłatnie wszelkie informacje o rozwoju, bilansach przedsiębiorstwa, należącego do Związku Fabrykantów. Zarazem jest „Życie Gospodarcze" bezpłatnie rozsyłane wszystkim członkom Związku, wobec czego tem śmielej zwracamy się do PP. Członków z prośbą o poparcie.

Ufamy, że WPanowie przez zadeklarowanie ogłoszenia poprą pracę Swego organu.

Ceny ogłoszeń w „Życiu Gospodarczem" są następujące: cała strona — 50 złp., pół strony — 27 złp., ćwierć strony — 14 złp., płatnych w markach polskich podług kursu franka złotego waloryzacyjnego. Dla PP. Członków Związku Fabrykantów udziela się rabatu i to w wysokości: 5 proc. od jednego ogłoszenia, 10 proc. od 3 ogłoszeń, 15 proc. od 6 ogłoszeń i 20 proc. od 12 ogłoszeń.

Poznań, dnia 13 stycznia 1924 r.

Związek Fabrykantów T. z. w Poznaniu.

Za Sekretarjat:

(—) Urban.

W sprawie IV. Targu Poznańskiego.

Miejski Urząd Targu Poznańskiego rozpoczął już usilne prace przygotowawcze do IV. Targu Poznańskiego. Szczególniej ożywioną propagandę prowadzi się zagranicą, celem ściągnięcia jaknajwiększej liczby importerów. W tym też celu wydano w języku francuskim, angielskim i niemieckim podręcznik informacyjno-adresowy p. t. Polski Eksport i Import.

Urząd Targu zwrócił się do Związku Fabrykantów, ofiarowując mu w budynkach Targowych odpowiednie ubikacje na sale konferencyjne, aby przemysłowcom zrzeszonym w Związku ułatwić porozumienie się z zagranicznymi gośćmi. Równocześnie Urząd Targi pragnąc spełnić wszystkie słuszne życzenia, prosi Związek o zwrócenie uwagi na zauważone na dotychczasowych Targach Poznańskich braki i niedomagania.

W tym celu prosimy wszystkich członków Związku Fabrykantów o nadesłanie swych uwag, w szczególności zaś prosimy o odpowiedzi na następujące pytania:

1. W jakich krajach należy przeprowadzić szczególnie energiczną propagandę.
2. Na jakie wyroby należy zwrócić uwagę.

Również prosimy o ewentualne dostarczenie adresów poważnych importerów zagranicznych, których należałoby specjalnie zaprosić do zwiedzenia Targu.

Wszelkie uwagi i odpowiedzi w tej kwestji prosimy skierowywać do sekretarjatu Związku Fabrykantów (Poznań, Al. Marcinkowskiego 22), który następnie skieruje je do Miejskiego Urzędu Targu Poznańskiego.

W sprawie „Tanich Kuchen".

Nawiązując do okólnika naszego z dnia 12 listopada 1923 r., w sprawie „Tanich Kuchen", zorganizowanych na skutek zebrania, zwołanego przez Pana Wojewodę przy udziale wszystkich towarzystw i organizacyj gospodarczych, zwracamy się powtórnie do PP. Członków Związku Fabrykantów, aby zechcieli akcję tę poprzeć darami w gotówce i naturaljach.

Cały szereg firm pospieszył już na nasze wezwanie, deklarując dary. Obecnie zwracamy się do tych, którzy jeszcze do akcji nie przystąpili z prośbą, aby wszelkie dary skierowano wprost do Związku Fabrykantów w Poznaniu (Aleje Marcinkowskiego 22, konto czekowe w P. K. O. Nr. 203518), który przekaże je następnie Tow. Obrony Społecznej. Zcentralizowanie akcji przemysłowców w Związku Fabrykantów, umożliwi nam stwierdzenie, w jakim stopniu przyczynił się przemysł do wsparcia „Tanich Kuchen".

Ponieważ akcja „Tanich Kuchen" jest akcją stałą, której agendy wobec obecnego kryzysu gospodarczego i spowodowanej niem nędzy ciągle się rozrastają, prosimy również o przesyłanie nam deklaracyj dotyczących wysokości stałego (miesięcznego, kwartalnego, rocznego) opodatkowania się na rzecz „Tanich Kuchen".

Z Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu.

Zebranie plenarne Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu.

Zebranie plenarne Izby odbędzie się w dniu 30 stycznia br. o godz. 10-tej przedpołudniem na wielkiej sali posiedzeń Izby z następującym porządkiem obrad:

1. Zagajenie.
2. Odczytanie protokółu ostatniego zebrania plenarn.
3. Sprawozdanie Syndyka z czynności Izby za czas od 1. 10. 1923 r. do 31. 12. 1923 r.
4. Zmiana statutu Sądu polubownego.
5. Uchwalenie absolutorjum kasowego za lata 1918—1923 r.
7. Ustanowienie po myśli par. 29 statutu urzędnika Izby zawiadowcą kasowym.
8. Wybór członków poszczególnych Komisyj.
9. Wybór kandydatów na sędziów handlowych.
10. Mianowanie próbobiorców cukru surowego i melasy.
11. Wolne głosy.

Komunikat
Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu.

Przesyłki żywnościowe na Górny Śląsk. Dyrekcja Kolei Państwowych w Poznaniu donosi, że od 20 grudnia 1923 r. przyjmuje się znowu ładunki żywnościowe do reekspedycji na wszystkich stacjach okręgu Dyrekcji Katowickiej.

Podatek giełdowy. Z dniem 26 grudnia 1923 r. wynosi podatek giełdowy od każdego pełnego lub zaczętego 1 000 mk. sumy, która stanowi podstawę wymiaru:

a) o ile przedmiotem umowy są papiery o stałem oprocentowaniu po jednej marce;

b) co do akcyj udziałów w gwarectwach (kuksów) i innych papierów o niestałem oprocentowaniu zasadniczo po mk. 8, a przy umowach o nabycie nowo wypuszczonych akcyj, zawartych między ich pierwszym nabywcą a założycielem spółki akcyjnej albo komandytowo-akcyjnej lub spółką akcyjną (wzgl. komandytowo-akcyjną), zwiększającą swój kapitał zakładowy, jak również przy przejęciu nowo wypuszczonych akcyj przez założyciela — po cztery marki.

Zmiana terminu płatności podatku od węgla. Obowiązująca na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej niemiecka ustawa o podatku od węgla, została z mocą od 1 grudnia 1923 r. w ten sposób zmienioną, że obowiązek opłaty podatku od węgla krajowego powstaje w chwili dostawy węgla, odstąpienia go lub użycia we własnem przedsiębiorstwie albo na swoje potrzeby. Podatek jest płatny najpóźniej dnia 15 następnego miesiąca. O ile ten dzień przypada na niedzielę lub święto, natenczas podatek jest płatny dnia następnego.

Skrócenie terminu wyznaczonego do sprzedaży z licytacji przesyłek celnych. Z dniem 23 grudnia 1923 r. został 6-dniowy termin do sprzedaży z licytacji przesyłek celnych, dla których nie uiszczono należności celnych lub których po uiszczeniu cła nie odebrano, skrócony do 3 dni.

Cechowanie towarów przewożonych z zagranicy. Dla niektórych towarów przywożonych z zagranicy ustanowiło Ministerstwo Skarbu oraz Przemysłu i Handlu cechowanie. Towary podlegające cechowaniu będą wydawane do wolnego obrotu, jedynie po nałożeniu na nich plomb lub innych znaków urzędowych. Towary zagranicznego pochodzenia, podlegające urzędowemu cechowaniu, znalezione w wolnym obrocie bez plomb lub innych znaków urzędowych, będą traktowane jako towary przemycane. Spis towarów podlegających cechowaniu, oraz termin wejścia w życie niniejszego rozporządzenia będzie później ogłoszony.

Opłaty wywozowe od seredeli, wyki, peluszki i koniczyny, zostały wprowadzone z dniem 23 grudnia 1923 r. dla transakcyj, zawartych po dniu 15 listopada 1923 r. Opłaty te pobierane będą w wysokości 10% zysku wywozowego.

Uwolnienie od cła. Z dniem 1 stycznia 1924 r. zostały następujące towary uwolnione od cła: Pozycja taryfy celnej 37 p. 1 c. Śledzie i inne ryby morskie oprócz oddzielnie wymienionych, świeże (żywe i śnięte) również mrożone, poz. 39 p. 1. Mleko świeże, poz. 68 p. 1. Bursztyn (również topiony), nieobrobiony.

Stosunki handlowe z zagranicą. Ministerstwo Przemysłu i Handlu komunikuje, że Wydział Aprowizacyjny Wschodnio-Chińskiej Drogi Żelaznej w Charbinie przystępuje do zorganizowania muzeum materjałów i wyrobów, będących przedmiotem zapotrzebowania wzmiankowanej Drogi.

Muzeum zawierać będzie artykuły, mające się stać przedmiotem przetargów ofertowych. Prócz tego muzeum obejmuje wszelkie inne eksponaty, przesłane przez firmy cudzoziemskie, w celu zaznajomienia tamtejszych sfer handlowo - przemysłowych z wytwórczością odnośnych krajów.

Oświadczenie o gotowości wysyłki eksponatów do Charbina należy kierować do Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Wydział Handlu Zagranicznego.

Import do Chin obejmuje cały szereg przedmiotów, mogących stanowić eksport z Polski. Najliczniejszemi są wśród nich wyroby bawełniane (16,04 proc. całego importu), nafta (6,71 proc.), cukier (6,43 proc.), metale i minerały (5,28 proc.), maszyny (5,23 proc.), papierosy (4,44 proc.) i t. d.

Wynika stąd, że nadzwyczaj pożądanem jest dla naszego przemysłu i handlu dziś jeszcze opanowanie choć małej części rynków Dalekiego Wschodu i dlatego też, aby zwiększyć nasz bilans czynny, zasilić kraj mocną walutą i uniknąć pośrednictwa firm zagranicznych, ciągnących kolosalne zyski ze sprzedaży towarów polskich na Dalekim Wschodzie, należałoby bezzwłocznie przystąpić do prawidłowego zorganizowania eksportu polskiego na Daleki Wschód.

Radca Handlowy przy Poselstwie Polskiem w Paryżu komunikuje, iż firma Fabioles Paryż, rue des Moulins a Chauny, pragnęłaby nabyć pewne ilości wędlin polskich i kaszy dla robotników polskich, znajdujących się we Francji.

Firma amerykańska „The Turner & Harrison Pen Manufacturing Company Inc.", Philadelphia chce eksportować z Polski następujące artykuły: wyroby aluminiowe, małe zabawki mechaniczne, drobne wyroby szklane, skó-

rzane, małe wyroby nożownicze, kałamarze, wysuwane ołówki, przyrządy do temperowania ołówków, podstawki do piór, nowości metalowe i t. p.

Firmie tej chodzi o wyroby tylko w dobrym gatunku. Oferty należy kierować pod adresem: J. C. Huss, President, Turner & Harrison Pen Manufacturing Company, Inc., 1211 Spring Garden Street, Philadelphia, Pa., U. S. A., przyczem mają być dołączone do nich próby wyrobów oraz ceny obliczone w dolarach i centach, z wyczerpującem objaśnieniem w języku angielskim.

Izba handlowa w Katowicach podaje, że wobec znacznego podrożenia kosztów przewozu kolejami niemieckiemi, przesyłanie towarów z Francji do Polski i odwrotnie via Niemcy przestaje wytrzymywać kalkulację. Z tego powodu rozważaną jest obecnie sprawa wysyłania przesyłek drogą wodną przez Havre—Antwerpję i stamtąd przez Gdańsk do Polski.

Z Izby Przemysłowo-Handlowej Grudziądzko-Starogardzkiej.

Sprawy Celne. Z dniem 1 stycznia br. weszło w życie rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu, w sprawie przerachowywania wartości stawek celnych, określonych w markach złotych, na franki złote. „Tablice przerachowania" tych stawek zostały wydane i są do przejrzenia w naszej Izbie. Cło, przypadające od towarów, opłacających taryfę złotą, uiszczane być winno również według nowej tabeli. Wydane zostało nowe rozporządzenie o ulgach celnych, mocą którego pewne kategorje towarów są zwolnione od cła lub też opłacają jedynie pewien procent cła normalnego. Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu udzielać będzie nadto pozwoleń na czasowe wprowadzenie pewnych towarów do kraju w celu ich uszlachetnienia albo też jako wzory na wystawy, przyczem towary te przy wwozie i wywozie z kraju wolne będą od cła.

Przedstawicielstwo Ajencji Wschodniej w Grudziądzu. Mając na względzie, że Grudziądz, jako centrum kraju o charakterze wybitnie przemysłowym, powinien otrzymać informacje giełdowe możliwie szybkie i dokładne, Ajencja Wschodnia z dn. 4 stycznia br. utworzyła swe przedstawicielstwo w Grudziądzu, przy Dużym Rynku Nr. 10. Ze względu na doniosłość sprawy informowania o wahających się ciągle kursach walut i papierach wartościowych, należy przypuszczać, iż tutejsze sfery przem. handl. poprą usilnie działalność przedstawicielstwa.

W sprawie eksportu polskiego na Daleki Wschód. Min. Przem. i Handlu zwraca uwagę na otwierające się dla handlu polskiego pomyślne konjunktury w Chinach, Mandżurji i Mongolji. Po przejściowym okresie wojennym, w którym rynkami tych krajów zawładnęła całkowicie Japonja, otwiera się obecnie czynne pole zbytu dla towarów europejskich. Towary polskie już dziś znajdują się na rynkach wschodnich, jednak większość partyj tych towarów dostarczana jest przez zagraniczne firmy, ciągnące ogromne zyski tytułem swego pośrednictwa. Import na Wschód obejmuje szereg przedmiotów, mogących być wywożonemi z Polski, jak: wyroby bawełniane, nafta, cukier, metale, maszyny, papierosy i inne. Z uwagi na wielką wagę skierowania polskiego eksportu na rynki Dalekiego Wschodu Ministerstwo Przemysłu i Handlu zaleca większym firmom polskim poczynienie w tym kierunku odpowiednich kroków.

Izba handlowa w Temeszwar (Rumunja) zwróciła się do polskiego Ministerstwa Przem. i Handlu z propozycją utworzenia przedstawicielstw firm polskich w różnych miejscowościach Rumunji, a nie, jak dotychczas, jedynie w Bukareszcie. Min. Przem. i Handlu podziela opinję wspomnianej Izby i prosi o zwrócenie uwagi zainteresowanym firmom na propozycję Izby w Temeszwar. Konsulat Rzplitej Polskiej w Galacu przesyła wykaz firm rumuńskich, pragnących nawiązać stosunki handlowe z Polską. Wykaz ten przejrzeć można w naszej Izbie.

Traktat handlowy ze Sjamem. Min. Przem. i Handlu przystępuje obecnie do rozważania projektu Traktatu handlowego Polski ze Sjamem. Należy zaznaczyć, iż Sjam może się stać ważnym rynkiem zbytu dla artykułów polskiej produkcji. Wartość importu do Sjam wynosiła w ostatnim roku około 11 milj. funt. szterl. Ministerstwo wzywa do nadsyłania dezyderatów dla ewentualnego rozpatrzenia ich przy zawieraniu umowy.

IV. Targ Poznański, odbędzie się od 27 kwietnia do 4 maja br. Doświadczenie trzech lat ostatnich powinno wystarczyć jako reklama tych Targów, które stały się najważniejszym czynnikiem w życiu gospodarczem Polski. Wydano „Przewodnik po IV Targu Poznańskim" z kluczem w języku francuskim ,angielskim i niemieckim. Ze względu na udział licznych firm krajowej oraz obcej produkcji należy przewidywać znaczne zainteresowanie Targami sfer przemysłowych i handlowych nietylko polskich, ale i zagranicznych.

Układ handlowy z Francją. Mając na względzie niedomagania, wynikające z traktatu handlowego polsko-francuskiego dla naszych sfer przemysłowych, Izba nasza wysłała do Ministerstwa Przemysłu i Handlu wniosek o rewizję wspomnianego traktatu. Do rewizji powyższej umowy rządy obu mocarstw już przystąpiły i należy się spodziewać w najbliższej przyszłości korzystnych dla naszego przemysłu zmian.

Druga zaliczka na poczet podatku majątkowego. W uzupełnieniu ustawy o podatku majątkowym wyszło nowe rozporządzenie Min. Skarbu. Podstawę dla obliczenia wysokości drugiej zaliczki stanowić ma suma wniesionej już przez płatników zaliczki pierwszej. Sumę tą (w markach polskich) należy przeliczyć na franki złote według stosunku: dla płatników podatku przemysłowego 1 fr. zł. równy 30000 mkp.; dla płatników podatku obrotowego 1 fr. zł. równy 12000 mk.; dla płatników podatku gruntowego i budynkowego 1 fr. zł. równy 3500 mk. Obliczoną w ten sposób ilość franków złotych należy wpłacić podług kursu dnia wpłaty w dwóch ratach: I. od 25 stycznia 1924 r. do 25 lutego t. r., II. od 26 lutego 1924 r. do 26 marca t. r.

Sprawy celne. Dnia 21 bm. weszło w życie rozporządzenie Ministerstwa Skarbu oraz Przemysłu i Handlu w sprawie uzupełnienia wykazu towarów opłacających cło normalne. W myśl tego rozporządzenia cały szereg towarów, opłacających dotychczas cło zniżone (chmiel, mąka chmielowa, spirytus surowy i oczyszczony i inne) opłacają cło normalne. Weszło też w życie rozporządzenie Ministerstwa Kolei Żelaznych wydane w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu oraz Przemysłu i Handlu, regulujące opłaty pobierane przez Agencje celne polskich Kolei Państwowych podług „Taksy Komisowego".

Prace nad traktatem Przyjaźni ze Stanami Zjednoczonemi.

Amerykańsko-Polska Izba Handlowo-Przemysłowa w Polsce oraz Towarzystwo Polsko-Amerykańskie przystępują do gromadzenia materjałów dla Traktatu Przyjaźni i Konwencji Handlowej ze Stanami Zjednoczonemi.

Korzystając z pobytu w Polsce pana Stanisława Łubieńskiego, sekretarza polskiego Amerykańsko-Polskiej Izby Handlowo-Przemysłowej w Stanach Zjednoczonych, i z zamierzonego objazdu jego po Polsce, Izba w Warszawie zniosła się z Ministerstwem Przemysłu i Handlu w celu wyzyskania tego objazdu dla spraw traktatowych i pan Stanisław Arct z panem Łubieńskim odbyli konferencję w Wydziale Handlu Zagranicznego w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, w rezultacie której pan Naczelnik Węcławowicz wystosował listy do odpowiednich władz wojewódzkich oraz do Instytucyj Społeczno-Handlowych z zaleceniem okazania delegatowi naszemu wszelkiej pomocy w celu ułatwienia pracy.

Ministerstwo Kolei, zważywszy doniosłość podjętej przez nas pracy, udzieliło panu Łubieńskiemu wolnego przejazdu kolejami państwowemi, co da możność szybkiego załatwienia zamierzonych poczynań.

Zebranie tych materjałów stanowi bardzo ważny krok, ponieważ będą one pierwszym, podjętym w celu usystematyzowania i przeprowadzenia ewidencji handlu pomiędzy Polską a Stanami Zjednoczonemi, dadzą przytem rzut oka na to, co w dziedzinie stosunków handlowych z Ameryką było zrobione i co jest do zrobienia.

Wpływy i wydatki budżetowe za listopad r. ub.

Według danych prowizorycznych, wpływy i wydatki budżetowe w miesiącu listopadzie przedstawiają się w sposób następujący (w mkp.):

W p ł y w y:

1.	Prezydent Rzeczypospolitej	1.001.000
2.	Sejm i Senat	9.389.000
3.	Trybunał Administracyjny	—
4.	Kontrola Państwowa	—
5.	Prezydjum Rady Ministrów	7.831.823.000
6.	Ministerstwo Spraw Zagranicznych	60.160.447.000
7.	„ „ Wojskowych	40.337.198.000
8.	„ „ Wewnętrznych	21.935.263.000
9.	„ Skarbu	8.321.224.161.000
10.	„ Sprawiedliwości	52.557.810.000
11.	„ Przemysłu i Handlu	52.794.653.000
12.	„ Kolei Żelaznych	128.987.000
13.	„ Rolnictwa i Dóbr Państw.	52.307.159.000
14.	„ Wyznań Rel. i Ośw. Publ.	3.564.343.000
15.	„ Poczt i Telegrafów	503.353.473.000
16.	„ Zdrowia Publicznego	5.949.983.000
17.	„ Robót Publicznych	15.453.465.000
18.	„ Pracy i Opieki Społecznej	17.536.010.000
19.	„ Reform Rolnych	5.226.703.000
20.	Główny Urząd Likwidacyjny	3.137.016.000
	Ogółem	9.163.508.884.000

W y d a t k i:

1.	Prezydent Rzeczypospolitej	1.466.803.000
2.	Sejm i Senat	97.823.341.000
3.	Trybunał Administracyjny	2.341.382.000
4.	Kontrola Państwowa	24.934.439.000
5.	Prezydjum Rady Ministrów	20.777.930.000
6.	Ministerstwo Spraw Zagranicznych	371.452.749.000
7.	„ „ Wojskowych	10.623.210.006.000
8.	„ „ Wewnętrznych	1.033.064.266.000
9.	„ Skarbu	836.080.849.000
10.	„ Sprawiedliwości	365.446.049.000
11.	„ Przemysłu i Handlu	32.868.465.000
12.	„ Kolei Żelaznych	119.922.407.000
13.	„ Rolnictwa i Dóbr Państw.	82.338.318.000
14.	„ Wyznań Rel. i Ośw. Publ.	1.845.976.820.000
15.	„ Poczt i Telegrafów	786.098.021.000
16.	„ Zdrowia Publicznego	114.358.647.000
17.	„ Robót Publicznych	217.726.887.000
18.	„ Pracy i Opieki Społecznej	64.561.527.000
19.	„ Reform Rolnych	50.293.246.000
20.	Główny Urząd Likwidacyjny	11.765.036.000
	Ogółem	16.652.606.268.000

Zestawieniem tem są objęte obroty budżetowe Centralnej Kasy Państwowej i Kas Skarbowych w całem Państwie z wyjątkiem Województwa Śląskiego. W przychodach Ministerstwa Skarbu uwzględniono z przedsiębiorstw monopolowych, prowadzących odrębną gospodarkę, tylko czysty zysk, jaki od tych przedsiębiorstw do Kas Skarbowych wpłynął. Oprócz danin państwowych objęte są przychodami Min. Skarbu wpływy z wszystkich innych działów.

Dochody Ministerstwa Kolei Żelaznych zawierają w powyższem zestawieniu tylko sumy, jakie złożone względnie przelane zostały faktycznie do kas skarbowych, zaś rozchody przedstawiają tylko sumy pobrane z C. K. P. i Kas Skarbowych i nie zawierają dochodów własnej gospodarki, zużytych przez Dyrekcje Kolei Państwowych na własne ich wydatki. Dotacje ,wypłacone Dyrekcjom kolejowym z ogólnych funduszów państwowych, jak również nadmiary gotówki, odwiezione lub przekazane przez te Dyrekcje kasom skarbowym, są wniesione do sum obrotowych i w wyżej umieszczonem zestawieniu budżetowem nie są uwzględnione.

Wykazane w zestawieniu obroty Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych nie zawierają dochodów i rozchodów z lasów państwowych.

(„Przemysł i Handel".)

Stan długów państwowych.

Pod przewodnictwem marszałka senatu Trąmpczyńskiego odbyło się posiedzenie komisji kontroli długów państwa w dn. 7. 12. 1923 r., na którem p. Michalski referował stan oprocentowania długów wewnętrznych państwa i gwarancyj, udzielonych przez państwo miastom i instytucjom społecznym i prywatnym. Sumaryczne zestawienie stanu długów i oprocentowania z dn. 30 listopada b. r. przedstawia się jak następuje:

	Rodzaj długów	mkp.	złp.
5%	Polska Poz. Państw. z r. 1918 asygnaty	106 000 000	—
5%	Dlugoterm. Pożyczka Państw. z r. 1920 Odrodzenia . . .	3 257 891 200	—
5%	Krótkoterm. Pożyczka Państw. z r. 1920 Odrodzenia	1 370 340 000	—
4%	Państw. Poż. Premj. Miljonówka	4 944 381 000	—
8%	Poż. Złota z r. 1922	11 583 850 000	11 583 850
4%	Bony Skarbowe serja I . . .	14 500 000	—
4%	„ „ „ II . . .	33 900 000	—
4%	„ „ „ III . . .	14 671 100 000	—
4%	„ „ „ IV . . .	133 239 250 000	—
6%	Złote Bony Skarbowe serja I A	—	8 131 170
6%	„ „ „ „ I B	—	8 194 720
6%	„ „ „ „ I C	—	9 686 280
6%	„ „ „ „ I D	—	10 315 730
	Razem . .	169 221 212 200	47 911 750

Pierwsze trzy serje złotych bonów skarbowych zostały już wykupione. Gwarancje udzielone miastom w dniu 30 czerwca wynosiły dla miast Lwowa i Krakowa 28 miljonów koron austrj. Gwarancje, udzielone Spółkom, Stowarzyszeniom i współdzielniom spożywczym wynoszą 416.505.000 mkp., nadto 143.083 f. szterl., która to kwota została udzielona Związkowi Polskich Tow. Spożywców w Warszawie. Gwarancje udzielone posiadaczom papierów wartościowych wynoszą 7.600.000.000 mkp. i 20 miljonów funt. szterl., udzielonych Towarzystwu Kredytowemu dla przemysłu polskiego w Warszawie, z których zrealizowano dotychczas tylko 60.050 funt. szterl.

Warunki zapisów na akcje Banku Polskiego.

1. Głównem miejscem przyjmowania zapisów i wpłat na akcje Banku Polskiego są oddziały Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej. Pozatem przyjmują zapisy i wpłaty na rachunek Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej w charakterze pośredników te instytucje finansowe, które zgłoszą gotowość przyjmowania zapisów i otrzymają do tego upoważnienie od Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej.

2. Wpłaty na akcje Banku mogą być dokonywane:

a) monetami złotemi, które oblicza się podług równi monetarnej w stosunku do złotego (= frankowi złotemu), a zatem: 100 złotych = 100 frankom unji łacińskiej = 81 markom niemieckim = 37,5 rublom rosyjskim = 95,2 koronom austr. = 19,30 dolarom Stan. Zjedn. Am. = 48 guldenom holenderskim = 72 koronom skandynawskim = 3.965 funtom sterlingów.

(Monety winny być nieuszkodzone i niestarte).

b) złotem w sztabach, opatrzonych próbą Głównego Urzędu Probierczego, przyczem jeden gram czystego złota przyjmuje się jako 3,444 złotego. (Złoto w sztabach przyjmuje się wyłącznie w Oddziale Głównym Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej w Warszawie).

c) walutami zagranicznemi i dewizami, t. j. banknotami zagranicznemi, oraz czekami i wpłatami na zagranicę, podług równi 100 zł. = 19,30 dolar. Stan. Zjedn.

Sumy, wniesione w funtach sterlingach, guldenach holenderskich, koronach szwedzkich, norweskich i duńskich, frankach szwajcarskich, francuskich i belgijskich, koronach czeskich i austrjackich, lirach włoskich i dolarach kanadyjskich, będą przeliczane na dolary Stan. Zjedn. podług kursu dnia na podstawie notowań giełd zagranicznych.

3. Nadwyżki wpłat wypłaca się w markach polskich podług kursu dnia. Np.: subskrybentowi, wnoszącemu

100 dolarów na 5 akcyj Banku Polskiego (500 złotych po 19,30 za 100 = 96,50 dolarów), wypłaca się w markach polskich równowartość nadwyżki, wynoszącej dol. 3.50.

4. Od wpłat, dokonywanych w czekach i wpłatach na Nowy-York, począwszy od dol. 20.000, Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa będzie bonifikowała odsetki 3% rocznie za czas od dnia wpływu dewiz do dnia przejęcia Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej przez Bank Polski. Obliczone odsetki zostaną wypłacone akcjonarjuszom przez Bank Polski.

5. Zapisy oraz wpłaty na akcje Banku będą przyjmowane do dnia 31 marca 1924 r.; Komitet Organizacyjny może jednak zamknąć listę zapisów wcześniej.

6. Należność za akcje do 25 sztuk winna być wniesiona jednocześnie z zapisem. Zapisujący się w oddziałach Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej na większą ilość akcyj mogą przy zapisie wpłacić, oprócz całkowitej należności za 25 akcyj, 25% pozostałej sumy, resztę zaś winni wnieść przed 31. marca 1924 r., lub w terminie 10-dniowym po ogłoszeniu wcześniejszego zamknięcia zapisów.

7. Subskrybenci, którzy nie wnieśli całej należności w terminie oznaczonym w punkcie 6-ym, tracą prawo do otrzymania nieopłaconych całkowicie akcyj, wpłacona zaś zaliczka przypada na pokrycie kosztów założenia Banku.

8. W razie nieprzyjęcia w całości lub częściowo zapisu przez Komitet Organizacyjny, zwraca się subskrybentowi złożone wartości w całości lub częściowo w wysokości odpowiadającej nieprzyjętemu zapisowi.

9. Komitet Organizacyjny wydawać będzie subskrybentom Świadectwa tymczasowe wzamian kwitów, za pośrednictwem oddziałów Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej, względnie banków pośredniczących, po zamknięciu zapisów, o czem nastąpi ogłoszenie w „Monitorze Polskim" i w innych pismach.

Warszawa, dnia 26 stycznia 1924 r.

Komitet Organizacyjny Banku Polskiego.

Stanisław Karpiński, prezes.

X. Stanisław Adamski. Zygmunt Chrzanowski.
Dr. Jan Kanty Steczkowski. Dr. Franciszek Stefczyk.

Pocztowa Kasa Oszczędności udziela nadal kredytów. Jak się dowiadujemy, Komitet Dyrekcyjny postanowił udzielać nadal kredyty gospodarcze w dotychczasowych rozmiarach. Pogłoski przeto o zaprzestaniu przez PKO. działalności kredytowej okazały się nieścisłe. Pozostały one na skutek zgłoszonego przez Min. Skarbu życzenia, aby kapitały PKO. były lokowane w papierach państwowych, a suma lokat gospodarczych wynosi zaledwie 20% kapitału obrotowego PKO., niema przeto potrzeby ograniczania lokat gospodarczych. Za utrzymaniem i rozwojem lokat gospodarczych PKO. przemawia konieczność zachowania płynności kapitałów PKO., oraz wzgląd na to, że kredyty udzielane przez PKO. wzmacniają zdolności podatkowe życia gospodarczego.

Nowa stopa procentowa w P. K. K. P. P. K. K. P. podaje do wiadomości, że w porozumieniu i za zgodą ministerstwa skarbu podwyższoną została, począwszy od dnia 25 stycznia oficjalna stopa procentowa na 96 proc. w stosunku rocznym od kredytów markowych, a więc od weksli z terminem 3-miesięcznym, pożyczek na zastaw papierów wartościowych instytucyj prywatnych i od pożyczki dolarowej oraz od rachunku otwartego kredytu i pożyczek towarowych. Ponadto zaliczoną zostaje od powyższych kredytów, których stopa procentowa uległa podwyżce prowizji w wysokości 50 procent od rachunkowo przypadających odsetek, czyli 49 procent w stosunku rocznym. Stopa procentowa dla kredytów zwaloryzowanych ustaloną została równocześnie na 9 procent. Doliczana dotychczas na rachunkach otwartego kredytu i od pożyczek towarowych prowizja w wysokości pół procent w stosunku kwartalnym pozostaje nadal w mocy.

Przegląd ustaw i rozporządzeń.

1. Dnia 20 stycznia 1924 r. (Dz. U. Nr. 7) Prezydent Rzeczypospolitej na zasadzie ustawy o naprawie skarbu z dn. 11. bm. wydał rozporządzenie, zezwalające na określenie wartości przedmiotów majątkowych oraz na zaciąganie i dochodzenie sądowe zobowiązań w złotych.

Według tego rozporządzenia zarówno wartość weksli jak i papierów wartośc. może być wyrażana w złotych. Również wpisy do ksiąg hipotecznych mogą opiewać na złote.

2. Dnia 20 stycznia 1924 r. (Dz. U. Nr. 7) Prezydent Rzeczypospolitej wydał rozporządzenie ustalające nowy system monetarny. Jednostką monetarną będzie złoty, zawierający $^{9}/_{31}$ grama czystego złota i dzielący się na 100 groszy.

3. Dnia 14 stycznia 1924 r. (Dz. U. Nr. 7) Prezes Rady Ministrów wydał rozporządzenie w sprawie stosowania franka złotego przy obliczaniu opłat na kolejach państwowych oraz będących pod zarządem państwowym.

4. Dnia 5 stycznia 1924 r. (Dz. U. Nr. 3) wyszło rozporządzenie Ministra Skarbu i Ministra Przemysłu i Handlu o uzupełnieniu wykazu towarów, podlegających opłacie cła normalnego.

Przedłużenie terminu składania zeznań podatku majątkowego.

Minister Skarbu przedłużył termin składania zeznań podatku majątkowego o dwa tygodnie, t. j. do 15 lutego włącznie.

Z Ruchu Wydawniczego.

Skarb Rzeczypospolitej. Wyszła zbiorowa praca, obrazująca całokształt naszego położenia skarbowego. Poszczególne rozdziały jak „Zdolność płatnicza Polski" przez W. Fabierkiewicza, „Kapitał obiegowy" M. Sokołowskiego, „Jakie warstwy opłacają podatek emisyjny", Koncepcje waluty rachunkowej złotej, „Polityka dewizowa" W. Fabierkiewicza, dalej Oszczędności, obrona państwa, koleje żelazne, monopol tytuniowy, podatki pośrednie, cła, opłaty stemplowe, podatki bezpośrednie, budżet —, wszystkie te zagadnienia opracowane są w sposób naukowy a jednocześnie bardzo przystępny.

Książka ta ze względu na jej aktualność i gruntowne opracowanie zasługuje na największą uwagę.

Wiadomości Gospodarcze Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy Rocznik II Nr. 2 z dnia 15 stycznia 1924 roku przynoszą szczegóły dotyczące otwarcia Stałego Pokazu Wzorów Przemysłowych pomienionej Izby, które dokonane zostało dnia 10 stycznia 1924 r. o godz. 11 przed poł. Powyższy artykuł zredagowano w języku polskim, francuskim i niemieckim. Z przemówienia syndyka Izby Przemysłowo-Handlowej w Bydgoszczy podczas otwarcia pokazu wzorów przemysłowych dowiadujemy się o 4 zasadniczych postulatach tejże Izby, które w pierwszej linji wzięła za cel swej pracy po nowem ukonstytuowaniu się tejże w dniu 7 lipca 1923 r. a mianowicie: o utworzeniu wyższej uczelni handlowej w Bydgoszczy, zorganizowaniu stałego pokazu wzorów przemysłowych, uzyskaniu zezwolenia na otwarcie giełdy drzewnej w Bydgoszczy oraz o pracy nad przyłączeniem Bydgoszczy do Pomorza i pozyskaniem dla niej siedziby Województwa. Dwa pierwsze postulaty znalazły już swe urzeczywistnienie, albowiem jeszcze w dniu 16 października 1923 r. otworzyła Bydgoska Izba Przemysłowo-Handlowa własną Szkołę Handlową o typie wyższym, zaś otwarcie stałego pokazu wzorów przemysłowych było dziełem ostatnich dni. Należy sądzić, że i dalsze zamierzenia tej niezwykle ruchliwej i czynnej Izby wkrótce obloką się w ciało. Dalej spotykamy szereg telegramów i pism gratulacyjnych, jakie otrzymała pomieniona Izba od Ministra Przemysłu i Handlu, Ministerstwa Spraw Zagranicznych Bratnich Izb itp. Krótki ale dosadny szkic pióra Dra Bolesława Kasprowicza jun., ekonomisty z Poznania, przynosi cenne wiadomości o poznańskich pracach ekonomicznych.

Resztę niezwykle interesującej treści stanowią wiadomości o waloryzacji podatku przemysłowego, sprawy bieżące, przynoszące wiele ciekawych wiadomości dotyczących handlu z zagranicą, wiadomości celne, przegląd wydawnictw i pism gospodarczych oraz kronika zagraniczna, omawiająca tym razem stosunki gospodarcze Czechosłowacji.

Ruch w Spółkach Akcyjnych w Wielkopolsce i na Pomorzu

Kalendarzyk Walnych zebrań.

8 lutego.

„Bank Osadniczy“ T. A. w Poznaniu o godzinie 12 w Banku Zw. Sp. Zarobkowych.

5 lutego.

T. A. **„Juno“** wytwórnia artykułów pastewnych o godzinie 4 po południu w Pozn. Banku Ziemian.

9 lutego.

„I. Wlkp. Fabryka kleju w Jarocinie“ T. A. o godzinie 4 po południu w Banku Zjednoczenia w Poznaniu.

12 lutego.

„Bazar“ S. A. w Brodnicy o godz. 2 po południu w „Domu Katolickim“ w Brodnicy. Podwyższenie kapitału zakładowego.

11 lutego.

„Garbarnie Parowe W. Sawicki i S-ka w Opalenicy“ o godz. 4 po południu na sali Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu. Na porządku dziennym zmiana uchwały Walnego Zebrania z dnia 21 listopada co do podwyższenia kapitału zakładowego.

9 lutego.

„Cegła“ T. A. w Poznaniu o godz. 1 po południu w lokalu Zarządu w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 6.

8 lutego.

„Przędza“ T. A. w Stęszewie o godz. 3 i pół po poł. w lokalu p. Karpisiaka w Stęszewie. Podwyższenie kapitału do 90 miljonów.

Dokumenl niemieckiej prowokacji.

Hurtownia Spółek Spożywców w Poznaniu zwróciła się w celach informacyjnych do niemieckiej firmy „Kathreinera“ w Hamburgu, na co otrzymała taką odpowiedź:

„Wir sind eine deutsche Firma und lehnen es ab, mit einer polnischen Firma zu arbeiten, da unser Vaterlandsgefühl das nicht zulässt“.

(„Jesteśmy niemiecką firmą i nasze poczucie patrjotyczne zabrania nam współpracować z polskiemi firmami“.)

Odpowiedź powyższa jest wyraźnym dowodem, na to, jak wrogie i nieprzejednane stanowisko zajmuje handel niemiecki w stosunku do polskiego.

Inaczej jest u nas! Zamiast bojkotu wyrobów niemieckich, szczególnie tych, których produkcję mamy u siebie w kraju, faworyzujemy przetwory przemysłu niemieckiego, jak n. p. „Kathreinera“ kawę słodową, „Urbin“, „Erdal“ pasty na obuwie i herbaty niemieckie „Teekanne“ i t. p., mimo że jakościowo niejednokrotnie nie dorównują one wyrobom naszym i są od nich droższe.

Fakt, który podajemy do wiadomości publicznej, winien nas pobudzić do stosowania innej niż dotąd polityki względem firm niemieckich wogóle, a w szczególe tych, które w podobny sposób nas traktują.

Nasza polityka handlowa z Niemcami musi oprzeć się niewzruszenie na zasadzie wzajemności świadczeń, a nie jak dotąd na tkliwości uczuć. Nakazuje nam to nasz patrjotyczny obowiązek i sami Niemcy przez wyżej wymieniony dokument tego nas uczą.

Obroty akcjami w IV. kwartale 1923 r.

Sumy obrotów w tysiącach marek polskich.

Akcje	Październik		Listopad		Grudzień	
	Ilość akcji	Ilość dokonanych transakcji	Ilość akcji	Ilość dokonanych transakcji	Ilość akcji	Ilość dokonanych transakcji
Bank Centralny . . .	100	2	460	13	100	2
Bank Dyskont. Bydg.	10	1	—	—	390	8
Bank Kwilecki Potocki	2210	57	4608	125	3934	95
Bank Poznański . . .	40	4	123	2	—	—
Bank Przemysłowców	14382	254	21292	437	8468	221
Bank Zjednoczenia .	25	1	525	16	400	7
Bank Zw. Sp. Zarobk.	5921	150	10350	289	6657	245
Polski Bank Handlowy	6268	112	11465	227	6385	145
Pozn. Bank Ziemian .	15960	100	15626	265	10985	176
Wkp. Bank Rolniczy .	456	11	4264	68	5615	55
Bank Młynarzy . . .	275	13	1330	45	5005	107
Bank M. Stadthagen Bydgoszcz	130	2	100	5	5	1
Arkona	1691	66	3006	113	4124	164
Bydg. Fabryka Mydeł	1110	29	982	37	380	23
Barcikowski	3177	93	7841	180	6080	138
Browary Krotosz. . .	520	41	1696	153	3657	188
Brzeski Auto	410	17	776	32	883	42
Centr. Przemysłu Rzeź.	—	—	240	5	100	1
H. Cegielski	27472	473	36295	546	27841	402
Centrala Rolników . .	6445	126	27244	270	22030	226
Centrala Skór	6764	251	7002	290	6669	228
Cukrownia Zduny . .	64	15	61	18	83	22
Dębienko	180	7	620	17	935	19
Fabr Mebli i Obr. Drzewa Swarzędz . . .	1195	18	—	—	205	5
Garbarnia Sawicki .	1684	102	2597	107	3248	129
Galwana	4279	130	2010	59	3507	69
Goplana	377	18	1019	65	2719	129
C. Hartwig	29181	352	16100	330	12371	258
Hartwig Kantorowicz	721	49	1053	74	1740	112
Homosan	210	9	—	—	10	1
Hurtownia Drogeryjna	1396	26	1939	54	283	22
Hurtownia Związk. .	6437	96	18705	148	27342	159
Hurtownia Skór . . .	988	39	2912	89	3035	91
Hurt. Sp. Spożywców	—	—	1628	49	2051	62
Hurtownia Szkła . .	—	—	100	1	—	—
Herzfeld Viktorius . .	4674	223	4234	277	2617	187
Iskra	1259	54	3404	169	2965	127
Juno	675	32	1511	56	625	19

Akcje	Październik		Listopad		Grudzień	
	Ilość akcji	Ilość dokonanych transakcji	Ilość akcji	Ilość dokonanych transakcji	Ilość akcji	Ilość dokonanych transakcji
Juta	—	—	—	—	1533	31
Lakoma	10	1	130	3	887	27
Lubań	461	84	342	93	156	65
Len w Toruniu . . .	—	—	1088	56	3196	123
Dr. Roman May . . .	2179	350	1858	364	1811	290
Marynin Zakłady Ogr. Warszawa . . .	—	—	605	12	410	9
Młyny i Tartaki . . .	206	15	70	4	10	1
Młyn Poznański . . .	212	6	200	11	1102	21
Młyn Ziemiański . .	2970	106	3233	120	4170	176
Młynotwórnia	1383	77	4420	157	8596	206
Olejarnia Szamotuły .	5	1	—	—	10	1
Orient	390	12	732	39	668	27
Papiernia Bydgoszcz .	5332	144	11174	258	11713	246
Patria	4934	89	7297	193	12006	238
Pendowski	717	41	2580	67	1515	47
Płótno	3500	122	9231	262	46208	534
Pneumatyk	6156	153	15400	172	20254	262
Pozn Spółka Drzewna	14143	392	29086	622	26152	510
Bracia Stabrowscy .	180	16	270	20	84	13
Spółka Stolarska . .	630	19	1013	53	1469	50
Sarmatia	35	3	883	28	802	59
Słoma	—	—	—	—	90	4
Starog. Fabryka Mebli	1195	38	2420	101	3401	121
Syndykat dla Handlu Zagranicznego . .	—	—	70	1	1230	15
Tartak we Wrześni .	630	8	7772	128	2873	49
Tkanina	1075	43	1196	39	9343	167
Tri	593	27	1390	65	1093	31
Unja	5875	329	4722	354	3619	265
Wagon Ostrowo . . .	2510	157	2356	156	1219	95
Wisła	1579	93	2187	199	1155	124
Włókno	50	4	10	2	210	3
Wytwórnia Chemiczna	10806	247	15516	217	14185	230
Wyroby Ceramiczne .	30	2	405	20	55	3
Zakł. Chemicz. Główna	305	5	—	—	265	3
Zjedn. Browary Grodz.	5197	216	7882	290	6147	220
Piechcin Fabr. Wapna	—	—	—	—	620	23
Młyn Parowy w Gnieźn.	—	—	—	—	110	2
Bony Złote	—	—	—	—	750	1

Redaktor odpow.: Roman Urban. — Czcionkami Drukarni Polskiej T. A. Poznań. Wydawca: Związek Fabrykantów T. Z. Poznań.